

Handläggare
Mari Fagerholm
Telefon: 08-508 28 163

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2014-04-08 p. 24

Tillsynsrapport Kemikalier i arbets- och profilkläder

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna rapporten
2. Överlämna rapporten till Kemikalieinspektionen
3. Överlämna rapporten för kännedom till besökta återförsäljare

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Bakgrund

Miljöförvaltningarna i Göteborg, Helsingborg, Malmö och Stockholm samarbetar kring kemikalietillsyn med fokus på kemikalier i varor.

I denna rapport presenteras resultatet av ett tillsynsprojekt avseende kemikalier i arbetskläder och profilkläder.

Arbetskläder utgörs ofta av funktionsplagg med vatten-, fett- och smutsavvisande egenskaper. För att åstadkomma dessa egenskaper kan plaggen vara behandlade med perfluorerade ämnen som t.ex. PFOS och PFOA.

Miljöförvaltningen
Plan och Miljö

Fleminggatan 4
Box 8136
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 163
Växel 08-508 28 800
mari.fagerholm@stockholm.se
stockholm.se

Profilkläder är textilier som förses med någon form av dekal. De utgörs av arbets- eller idrottskläder med funktionsegenskaper och kan därmed innehålla perfluorerade ämnen. Profilkläder är också en varugrupp där ansvarsfördelningen för kemikaliefrågorna behövde klargöras eftersom det ofta är flera leverantörer inblandade. Ofta levereras själva plagget av en aktör och dekalen av en annan, medan det sedan sätts samman av en tredje.

Perfluorerade ämnen framställs på kemisk väg och förekommer inte naturligt i miljön. De är extremt svårnedbrytbara i miljön och sprids över stora områden. Människor exponeras via mat och dricksvatten, men också genom att använda kemiska produkter eller varor som behandlats med dessa ämnen. Ämnena tas lätt upp av kroppen och djurstudier har visat att de påverkar levern, sänker halterna av blodfetter och sköldkörtelhormon samt påverkar immunförsvaret.

PFOS är begränsat i varor enligt POPs-förordningen och PFOA är upptaget på den så kallade kandidatförteckningen.

Syftet med projektet var att:

- Öka kunskapen om kemikalier i varor hos butiker som säljer profil- och arbetskläder.
- Undersöka butikernas egenkontroll genom att kontrollera vilka rutiner de har för att uppfylla informationskravet i Reach och vilka kemikaliekraav de ställer vid inköp av varor.
- Utredda hur ansvarsfördelningen fungerar vid försäljning av profilkläder.
- Genom analys av arbetskläder undersöka innehållet av de perfluorerade ämnena PFOS och PFOA.

Resultat

I varje kommun har mellan tre och sju butiker besökts. Sammanlagt besöktes 17 butiker som säljer arbetskläder och sex butiker som säljer profilkläder. I Stockholm besöktes fem butiker som säljer arbetskläder.

I projektet valdes endast arbetskläder ut för analys. Totalt skickades 18 varor för analys av PFOS och PFOA. Inga av de analyserade varorna innehöll dessa ämnen.

De viktigaste resultaten av tillsynen var följande:

- Kunskapen om kemikaliereglerna har ökat i butiksledet.
- Frågan om informationsplikten har aktualiserats i leverantörsledet.

- Butiker som säljer profilkläder känner ett ansvar för kemikalieinnehållet i den vara de säljer även om delarna levereras av olika aktörer.
- De arbetskläder som analyserades innehåller inte några förhöjda halter av de perfluorerade ämnena PFOS och PFOA.

I 11 av de 17 butikerna som sålde arbetskläder bedömdes att det fanns kunskap om Reach. Av dessa bedömdes 10 butiker även ha kunskap om skyldigheten att informera sina kunder om innehållet av farliga ämnen i de varor som säljs. Trots detta uppgav 15 butiker att de visste hur de skulle ta reda på kemikalieinnehållet i en specifik vara. De bedömdes också ha godtagbara rutiner för att uppfylla informationsplikten. Av de 17 besökta butikerna uppgav åtta att de ställer krav på sina leverantörer avseende kemikalieinnehållet i de varor de köper.

Många av leverantörerna av arbetskläder har goda kunskaper om den europeiska kemikalielagstiftningen och bidrar till att höja kunskapsnivån ute i butikerna.

I alla de besökta butiker som säljer profilkläder framkom att butiken känner ett ansvar för kemikalieinnehållet i den vara de säljer även om delarna levereras av olika aktörer.

Endast en butik som säljer profilkläder bedömdes dock ha kunskap om Reach och skyldigheten att informera sina kunder om innehållet av ämnen på kandidatförteckningen. Fem av de sex butikerna visste att de kan få information om kemikalieinnehållet genom att kontakta sina leverantörer. Trots detta bedömdes endast två av butikerna ha godtagbara rutiner för att uppfylla informationsplikten.

Inga butiker som säljer profilkläder ställde krav på kemikalieinnehållet i samband med inköp.

Förvaltningens synpunkter

Resultatet av projektet visar att de butiker som säljer arbetskläder generellt har kunskaper om Reach och informationskravet enligt artikel 33. De har också rutiner för att uppfylla informationskravet. De största leverantörerna av arbetskläder är svenska leverantörer med goda kunskaper om den europeiska kemikalielagstiftningen. Det visar även analyserna av varorna där PFOS eller PFOA inte hittades.

De butiker som säljer profilkläder har sämre kunskap om informationsplikten och färre butiker bedömdes ha tillräckligt bra rutiner för att uppfylla den. De förlitar sig i större utsträckning på sina leverantörer.

De butiker som besöktes i Stockholm hade alla rutiner för att uppfylla informationsplikten enligt artikel 33 (se bilaga 2). Tre av fem butiker hade kunskaper om Reach och ställde också krav på kemikalier. Två av de besökta företagen hade dessutom mycket god egenkontroll vad gäller bestämmelserna i Reach och följde även upp kraven som ställdes på leverantörerna.

De butiker som besökts i projektet har fått en ökad kunskap om kemikalier i varor och den lagstiftning som gäller. Detta är en förutsättning för att butikerna ska kunna arbeta mer aktivt med kemikaliefrågorna. Kunskapen om vilka särskilt farliga ämnen som kan ingå i olika typer av varor, innebär också att specifika krav på att varan ska vara fri från dessa ämnen kan ställas i inköpsprocessen.

Skyldigheten att informera om en vara innehåller ett särskilt farligt ämne på kandidatförteckningen gäller alla som säljer en vara. Butiken har en skyldighet att informera sina kunder, men även butikens leverantörer har en skyldighet att informera butiken om varan innehåller något sådant ämne. Eftersom informationen ska lämnas direkt vid försäljning till en yrkesmässig kund bör den finnas med varan redan från början.

Leverantörerna har en viktig roll i informationskedjan och bör underlätta för butikerna när de behöver svara på frågor från kunder. Av den information som lämnades av butikerna framgick att flera leverantörer hade god kunskap om kemikaliereglerna och förmedlade även denna vidare till butiksledet.

Storstädernas samverkan inom detta område är av stort värde. Det bidrar till en samordning av resurser, en kunskapsuppbyggnad och en möjlighet att diskutera gemensamma bedömningsgrunder. Tillsynsarbetet får också ett större genomslag och leder till en mer enhetlig tillsyn.

Slut

- Bilaga 1 Rapport Kemikalier i profilkläder och arbetskläder –
tillsyn över detaljhandeln
- Bilaga 2 Resultattabell arbetskläder Stockholm